

Заробітна плата, терміни виплати і виплата заробітної плати

Заробітна плата

Працівник повинен отримати за виконану роботу зарплату або оклад відповідно до правових норм (§ 111, абзац 1, Кодекс законів про працю). **Зарплатня не може бути меншою, ніж мінімальна оплата праці** (§ 111, абзац 3, перше речення, Кодекс законів про працю ЧР).

Умови оплати праці мають бути рівними для чоловіків та жінок. Працівникам, що виконують однакову роботу або роботу однакової якості, належить виплачувати однакову зарплатню (§ 4а, абзац 1, перше та друге речення, закон № 1/1992 Збірки, про оплату праці, оплату роботи в надурочний час, а також середній заробіток із внесеними змінами).

Термін виплати заробітної плати:

Заробітна плата виплачується після проведення роботи, найпізніше – у наступному календарному місяці після того, в якому працівник вже отримав право на виплату зарплати чи її частини у випадку, якщо у трудовому, колективному чи іншому договорі не йшлося про інший, коротший, ніж 1 місяць термін виплати заробітної плати. Для виплати окладу не можна встановити термін, коротший одного місяця (§ 119, абзац 1, Кодекс законів про працю).

Термін виплати заробітної плати та вихід у відпустку

Працедавець повинен виплатити працівнику зарплатню, яка належить робітнику за час відпустки, перед його виходом у відпустку, якщо строк виплати припадає на термін відпустки (якщо з працівником не домовилися інакше). У випадку, якщо техніка нарахування зарплатні це не дозволяє, то працедавець повинен надати відповідний аванс, а залишок виплатити найпізніше у наступний після відпустки термін виплати заробітної плати (§ 119, абзац 3, Кодекс законів про працю).

Термін виплати зарплати після припинення трудових відносин:

При припиненні трудових відносин працедавець повинен виплатити працівнику на його прохання належну зарплату, у день закінчення трудових відносин. У випадку, якщо техніка нарахування зарплати це не дозволяє, то працедавець повинен виплатити зарплату у найближчий після завершення трудових відносин термін виплати заробітної плати (§ 119, абзац 4, Кодекс законів про працю).

Виплата зарплатні

Зарплатня виплачується працівнику в офіційних грошових одиницях (§ 120, абзац 1, перше речення, Кодекс законів про працю), у деяких випадках працедавець може запропонувати частину зарплатні у натуральних одиницях (див. нижче). Заробітна плата заокруглюється до цілої цифри в кронах у напрямку збільшення (§ 120, абзац 2, Кодекс законів про працю). При місячному нарахуванні зарплатні працедавець повинен видати працівнику письмовий документ, що містить дані про окремі нарахування заробітної плати і про проведені відрахування. На прохання робітника працедавець має надати

документи, на підставі яких проводилося нарахування зарплатні (§ 120, абзац 4, Кодекс законів про працю).

Якщо з важливих причин працівник не може бути присутнім під час виплати заробітної плати, працедавець повинен надіслати йому його зарплатню в день, призначений на її виплату, або найпізніше – наступного робочого дня на свій ризик і витрати, якщо з працівником не було домовлено інакше (§ 120, абзац 3, друге речення).

Натуральна оплата праці:

Працівнику може нараховуватися частина заробітної плати (за винятком мінімальної зарплатні) у натуральних одиницях. Натуральну зарплатню працедавець може надавати **лише зі згоди працівника** і за умов, обговорених з робітником.

У вигляді натуральної заробітної плати можна надавати вироби, операції, роботи і служби. Виплата натуральної зарплатні у формі спиртних напоїв або інших речовин, що пов'язані з можливим виникненням залежності, заборонена. Тарифна знижка на вартість проїзду для працівників транспортного сектору не вважається натуральною зарплатнею.

Розмір натуральної оплати праці вираховується у грошовому вимірі таким чином, щоби він відповідав ціні, яку встановлює працедавець на подібні вироби, операції, роботи і служби для решти споживачів, прийнятій ціні або сумі різниці між прийнятою ціною та вартістю виробів, операцій, робіт чи служб, за якою працедавець надав їх робітникам (§13 закону № 1/1992 Зб.).

Мінімальна заробітна плата

Згідно із законом працедавець повинен виплачувати робітнику зарплатню, мінімальний розмір якої законодавчо встановлено Постановою Уряду № 463/2003 Зб. Про мінімальну заплату.

Розмір мінімальної оплати праці становить:

- 1) за кожну відпрацьовану працівником годину: **39,60 К₴**,
- 2) за місяць **6700 К₴** для працівника, який отримує місячну заробітну плату,
- 3) 90% сум, вказаних в пунктах 1) і 2), якщо йдеться про перші трудові відносини або подібні відносини працівника віком 18-21 років, протягом 6 місяців від дня виникнення трудових відносин,
- 4) 80% сум, вказаних в пунктах 1) і 2), якщо йдеться про неповнолітнього працівника (від 15 до 18 років),
- 5) 75% сум, вказаних в пунктах 1) і 2), якщо йдеться про працівника, який отримує часткову пенсію з інвалідності,
- 6) 50% сум, вказаних в пунктах 1) і 2), якщо йдеться про працівника, який отримує повну пенсію з інвалідності, або неповнолітнього працівника, який є інвалідом і не отримує повну пенсію з інвалідності (Постанова Уряду № 303/1995, §2, абзац 1 про мінімальну зарплату).

Розмір мінімальної оплати праці, вказаний у пунктах 1) і 2), дійсний для 40-годинного робочого тижня. При іншій тривалості робочого тижня (наприклад, робота і дві зміни) розмір мінімальної зарплатні відповідно зміниться (мінімальна оплата праці за годину підвищиться відповідно до скороченого робочого тижня). Працівникам, що отримують місячну оплату праці, і мають скорочений робочий тиждень або не відпрацювали всі робочі зміни у місяці,

виплачується мінімальна зарплатня, розмір якої відповідає відпрацьованому часу (§2, абзац 2 і 3, Постанова Уряду № 559/2002 Зб.).

Зауваження!

Якщо заробітна плата робітника не досягне у календарному місяці розміру мінімальної зарплатні, яка йому належить згідно з §2 Постанови Уряду № 303/1995, працедавець повинен провести доплату до її рівня.

* До мінімальної заробітної плати не включаються доплати за роботу у надурочний час, за роботу у важких та небезпечних для здоров'я умовах, за роботу в нічний час, а також за роботу у свято (§ 111, абзац 3, Кодекс законів про працю).

Відрахування із заробітної плати

Відрахування із зарплатні можливо проводити лише на підставі угоди про відрахування із зарплатні. Іншими словами, працедавець може відрахувати із заробітної плати лише:

- 1) завдаток на податок на прибутки фізичних осіб,
- 2) відрахування на соціальне забезпечення та внесок на підтримку державної політики зайнятості (відраховується 8% від неоподаткованої заробітної плати, працедавець доплачує залишок у розмірі 26% неоподаткованої зарплатні працівника), а також внески за громадське медичне страхування (відраховується 4,5% від неоподаткованої зарплатні, працедавець доплачує залишок у розмірі 9% неоподаткованої зарплатні),
- 3) аванс зарплатні, який працівник повинен повернути, бо не виконав умови, за яких ця заробітна плата нараховується,
- 4) сума, відрахувати котру постановив суд, місцева адміністрація або орган, який згідно законодавству має на це повноваження,
- 5) завдаток на дорожні витрати у відрядженнях,
- 6) різні внески, які виплачувалися працівнику під час набору, які він повинен повернути згідно з правовими нормами,
- 7) компенсацію відпускних, якщо працівник втратив на них право або це право не отримав,
- 8) суму лікарняних, пенсійних внесків і державної соціальної підтримки, у разі якщо робітник повинен повернути на підставі рішення, що підлягає виконанню і ґрунтується на спеціальних правових нормах (§121, абзац 1, Кодекс законів про працю).

Для відрахувань з доплати за роботу у надурочний час і компенсації заробітної плати діє пункт 1) (§121 абзац 2, Кодекс законів про працю). Порядок відрахувань із заробітної плати встановлює уряд своєю постановою (§121, абзац 3, Кодекс законів про працю).

Заробітна плата і вихідний за роботу у надурочний час

За роботу у надурочний час працівнику належить доплата мінімально 25% від середнього денного заробітку, якщо працедавець і працівник не домовилися на наданні компенсації у вигляді вихідних відповідно до відпрацьованого часу. Якщо працедавець не надасть вихідні до кінця третього календарного місяця після проведення роботи, то працівнику належить доплата мінімально 25% від середнього заробітку (§5, абзац 1, закон № 1/1992 Зб.)

Якщо у колективному чи трудовому договорі обговорюється заробітна плата і вказується на можливі роботи у надурочний час, то працівник не має право на доплату або додаткові вихідні. У колективному чи трудовому договорі можна обговорити заробітну плату із врахуванням можливої роботи у надурочний час, якщо одночасно встановлено максимальну тривалість роботи у надурочний час (§5, абзац 2, закон № 1/1992 Зб.).

Доплата за роботу у надурочний час і роботу в важких умовах:

За роботу у важких і небезпечних для здоров'я умовах і за роботу в нічний час працівник має право на заробітну плату і доплату у розмірі і за умов, встановлених Постановами уряду (список робіт, за які надається доплата, можна знайти у додатку Постанови уряду № 252/1992 Зб., із внесеними змінами); у колективному договорі можливо встановити інший розмір доплати (§7, закон № 1/1992 Зб.).

Доплата до розміру середнього заробітку

При переведенні працівника на іншу, менш оплачувану роботу, ніж вказана у трудовому договорі, з причин:

- 1) загрози професійних захворювань,
- 2) карантину, що має запобігти поширенню інфекційних захворювань,
- 3) запобігання стихійному лиху чи іншій катастрофі або ліквідації їхніх наслідків,
- 4) простою, що виник не з вини працівника, або припинення роботи підприємства через несприятливі метеорологічні умови,

за працівником зберігається його попередній середній заробіток протягом цілого періоду переведення. Наведені у пунктах від 1) до 4) причини можливо далі розширити у колективному договорі, і обумовити інший розмір доплати до заробітної плати (§8, абзац 1, закон №1/1992 Зб.).